

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
TEISĖS GRUPĖ**

IŠVADA

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS NEĮGALIŲJŲ SOCIALINĖS INTEGRACIJOS
ĮSTATYMO NR. I-2044 2, 3, 6, 16, 18, 20, 251 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 20² STRAIPSNIU ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS TIKSLINIŲ
KOMPENSACIJŲ ĮSTATYMO NR. XII-2507 5 IR 9 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠALPOS PENSIJŲ ĮSTATYMO NR. I-675 15
STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO, LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBINIO
SOCIALINIO DRAUDIMO ĮSTATYMO NR. I-1336 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS DRAUDIMO ĮSTATYMO NR.
I-1343 6 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ**

**(toliau – Projektai)
(TAP-22-473) (TAIS Nr. 22-4184)**

2022-04-05 Nr.NV-870

Vilnius

Įvertinę Projektų atitiktį įstatymams bei teisės technikos reikalavimams, teikiame šias pastabas ir pasiūlymus:

1. Atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo Nr. I-2044 2, 3, 6, 16, 18, 20, 251 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 20² straipsniu įstatymo projektu (toliau – Projektas Nr.1) teikiamą Neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymo (toliau – Įstatymas) 2 straipsnio 4 dalies pakeitimą dėl asmeninio asistento sąvokos apibrėžties tikslinimo, siūlome papildomai įvertinti pereinamųjų nuostatų poreikį tuo atveju, jei siūlomoje nuostatoje išvardyti subjektai iki pakeitimų įsigaliojimo jau būtų paskirti neįgaliojo asmeniniu asistentu, ir, prireikus, jas numatyti Projekto Nr.1 9 straipsnyje (papildant šį straipsnį taikymo nuostata, kartu patikslinant ir straipsnio pavadinimą).

2. Projekto Nr.1 6 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad asmeniui, kuriam iki pilnametystės buvo nustatytas sunkus neįgalumo lygis dėl sunkaus arba gilaus protinio atsilikimo nuo pilnametystės sukakties dienos nustatomas 0 procentų darbingumo lygis. Tačiau Projektų aiškinamajame rašte nepagrindžiamas tokio pakeitimo tikslingumas, nepateikiama informacijos, kodėl atsisakoma nuostatos dėl darbingumo lygio nustatymo vadovaujantis medicininiais kriterijais, o iš sisteminių ligų sąrašo išskiriamas tik vienas psichikos sutrikimas – sunkus arba gilus protinis atsilikimas, su sąlyga, kad neįgaliajam jis buvo nustatytas būtent iki pilnametystės. Manytina, kad siūlomas reguliavimas fragmentiškas, sudarantis neaiškumą dėl išimtinio atvejo nustatymo ir taikymo aplinkybių, todėl turėtų būti peržiūrimas, pateikiant Projektų aiškinamajame rašte siūlomo reguliavimo motyvus ir paaiškinant, pavyzdžiui, ar tokiu būdu nustatomas vienintelis atvejis, kuomet gali būti nustatytas 0 procentų darbingumo lygis; ar turintiems kitą sunkią negalią neįgaliesiems, kuriems iki pilnametystės buvo nustatytas specialusis nuolatinės slaugos poreikis, tokia nuostata negalėtų būti taikoma; ar tokiu būdu asmenys, kai tai liečia darbingumo lygio nustatymą, neatsiduria nevienodoje teisinėje padėtyje.

3. Projekto Nr.1 7 straipsnyje (Įstatymo papildymas 20² straipsniu) nustatytas neįgaliojo aprūpintojo skyrimas vyktų tik esant šio straipsnio 1 dalyje nustatytoms sąlygoms, nesiejam paskyrimo su reikalavimu, kad paskirtojo neįgaliojo aprūpintojo veiklos laikotarpiu dėl neįgaliaus pilnamečio slaugomo ar prižiūrimo asmens neveiksnumo pripažinimo tam tikrose srityse ir globėjo

ar rūpintojo paskyrimo būtų kreipiamasi į teismą. Siekiant neįgaliojo interesų užtikrinimo pasibaigus neįgaliojo aprūpintojo paskyrimo 36 mėnesių terminui, ir siekiant išvengti situacijų, kai globėjas ar rūpintojas per šį laikotarpį nebūtų teismo paskirtas, būtų tikslinga įvertinti tokio reikalavimo nustatymo tikslingumą arba pateikti informaciją, kaip pasibaigus neįgaliojo aprūpintojo veiklai būtų užtikrinamos neįgaliojo teisės, jei nebuvo kreiptasi į teismą ir civilinė byla neiškelta. Pastebime ir tai, kad neįgaliojo aprūpintojo veiklos laikotarpiu, neįgaliojo turimo turto (nekilnojamo ar kilnojamų daiktų) administravimo (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso 3.245 straipsnis) klausimai nebūtų sprendžiami.

4. Projekto Nr.1 7 straipsnyje lieka teisiškai neapibrėžta, kad neįgaliojo aprūpintoju gali būti skiriamas tik vienas iš 7 straipsnio 1 dalies 1 punkte nurodytų asmenų. Taip pat trūksta reguliavimo, ar, esant 7 straipsnio 2 dalyje ir 3 dalies 2 punkte nurodytoms aplinkybėms, kitas iš šio straipsnio 1 dalies 1 ir 2 punktuose nurodytų subjektų turi teisę būti skiriamas nauju neįgaliojo aprūpintoju ir kaip tuomet būtų skaičiuojamas jo skyrimo terminas. Siekiant taikymo aiškumo, siūlome įvertinti pildymo galimybę ir papildyti vertinamą straipsnį nurodytais aspektais.

5. Siekiant aiškumo, Projekto Nr.1 7 straipsnyje dėstomo Įstatymo 20² 2 dalies 2 punkto formuluotę reikia patikslinti, nustatant, kokia asmens būklė šiuo atveju turima omenyje, nes, pavyzdžiui, Įstatymo 8 straipsnyje minima ne tik sveikatos būklė, bet ir asmens funkcinė būklė.

6. Įvertinus Projekto Nr.1 7 straipsnyje dėstomą Įstatymo 20² straipsnio 2 dalies 3 punkto nuostatą, siūlome papildomai įvertinti, kodėl tik savivaldybės administracijos raštu pateikta informacija lemtų, kad sprendimas dėl neįgaliojo aprūpintojo paskyrimo būtų pripažintas netekusiu galios. Manome, kad būtų tikslinga šiame straipsnyje apibrėžti, kokias pasekmes sukelia Neįgalumo ir darbingumo nustatymo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Tarnyba), vykdančios neįgaliojo aprūpintojo veiklos priežiūrą, nustatyti faktai ar iš kitų institucijų gauta informacija, kad paskirtas neįgaliojo aprūpintojas nevykdo savo funkcijų ir neaprūpina neįgaliojo.

7. Atsižvelgiant į tai, kad neįgaliojo aprūpintoju bus skiriamas fizinis asmuo, siūlytina įvertinti Įstatymo 20² straipsnio 5 dalies 2 punkte ir 6 dalies 2 punkte vartojamos nuostatos „administruoti“ tikslingumą, pakeitimo žodžiu „tvarkyti“ galimybę, arba atskleisti, kokie veiksmai laikytini gaunamų išmokų administravimu. Taip pat nurodytose formuluotėse siūlome patikslinti žodžio „skirtas“ vartojimą (keičiant žodžiu „paskirtas“, „mokamas“ ar pan.).

8. Siūlome įvertinti, ar nebūtų tikslinga Projekto Nr.1 7 straipsnyje dėstomo Įstatymo 20² straipsnio 4 ir 7 dalis apjungti, nustatant vieną tvarką dėl neįgaliojo aprūpintojo skyrimo ir jo veiklos priežiūros, kita vertus, turėtų būti įvertinta, ar siūloma tvarka leistų užtikrinti sprendimų priėmimo ir jų įgyvendinimo funkcijų atskyrimo principo įgyvendinimą. Kartu vertinant šio straipsnio 7 dalies nuostatą pastebime ir tai, kad iš pateikto reguliavimo nėra aišku, kokie veiksmai neįgaliojo aprūpintojo veiklos atžvilgiu būtų laikomi priežiūros ir kokie kontrolės veiksmams, jei Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas nustato viešojo administravimo subjektų veiklą vykdant ūkio subjektų veiklos priežiūrą.

9. Siekiant aiškumo dėl šalpos išmokų mokėjimo ir skyrimo terminų, siūlome papildyti kartu su Projektu Nr.1 teikiamą *Lietuvos Respublikos šalpos pensijų įstatymo Nr. I-675 15 straipsnio pakeitimo įstatymo projektą* šio įstatymo 16 straipsnio pakeitimu, papildant jį nuostata dėl šalpos išmokų mokėjimo neįgaliojo aprūpintojui, analogiškai kaip tai nustatyta kartu

teikiamame Lietuvos Respublikos tikslinių kompensacijų įstatymo Nr. XII-2507 5 ir 9 straipsnių pakeitimo įstatymo projekte (5 straipsnio papildymas 8¹ dalimi).

10. *Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo Nr. I-1336 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto* 1 straipsnyje siūlomu pakeitimu nustatoma, kad asmuo, paskirtas neįgaliojo globėju, rūpintoju ar *aprūpintoju*, slaugantys ar nuolat prižiūrintys namuose šį neįgalųjį (teikiantys jam pagalbą namuose), draudžiami valstybės lėšomis pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu. Pastebime, kad Projekte Nr.1 nustatomos neįgaliojo aprūpintojo pareigos siejamos su slaugomo ar prižiūrimo asmens aprūpinimu ir neįgaliajam skirtų išmokų naudojimu jam aprūpinti, nekeliant slaugos ar priežiūros namuose ar teikiamos pagalbos namuose reikalavimo. Siekiant tikslumo ir nustatomų garantijų taikymo aiškumo, siūlome teikiamus pakeitimus suderinti tarpusavyje. Atitinkamai šiuo aspektu siūlome papildomai įvertinti ir kartu teikiamo *Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymo Nr. I-1343 6 straipsnio pakeitimo įstatymo projekto* 1 straipsnyje teikiamą pakeitimą.

11. Vyriausybės nutarimo, kuriuo Projektas Nr.1 teikiamas Lietuvos Respublikos Seimui 2 punkto nuostatoje būtų tikslinga nurodyti du viceministrus ir, tik esant skubai ar kitoms svarbioms aplinkybėms, nutarime nurodytini trys viceministrai. Atkreipiame dėmesį, kad Vyriausybės nutarimo antraštėje reikia patikslinti Projekto Nr.1 pavadinime nurodytų Įstatymo 25¹, 20² straipsnių skaičių rašybą.

Teisės grupės vyresnioji patarėja

Tatjana Knyzienė